

Doporučení SKAV školám k online výuce

(březen 2020)

Nucený přechod škol k distanční výuce v době globální pandemie vyvolává mnoho otázek a problémů – například úbytek příležitostí pro učení prostřednictvím přímých sociálních kontaktů a přímých zkušeností s okolním světem. Můžeme na něj nahlížet i jako na příležitost posunout kvalitu vzdělávání skokově vpřed. Digitální technologie nám v tomto posunu za předpokladu, že je budeme využívat uváženě a kvalifikovaně, mohou významně pomoci a mohou posloužit nejen k vzdálené interakci, kde leží současné těžiště jejich využívání, ale i k posílení individualizace výuky. Mohou pomoci učitelům lépe vnímat potřebu přenášet odpovědnost za učení na učící se (čehož se nedosáhne pouhým přísunem úkolů) a podněcovat je k využívání širšího spektra online zdrojů učení.

SKAV cítí potřebu se ke vzniklé situaci vyjádřit a naznačit členy prodiskutovaná doporučení.

Problémy:

1. Školy se do situace nutného přechodu na online (distanční) výuku dostaly ve většině případů ne vlastní vinou nepřipravené (viz zpráva UP – [Učitelé tápou, jak převést výuku do online prostředí. Může za to neplnění závazků vlády](#)). Přesto se velké množství učitelů s úspěchem snaží se v rámci svých možností se vzniklou situací vyrovnat.
2. Zásadní problém našeho školství, tj. růst nerovností, se tímto ještě více prohloubil (kdo byl připraven, jde mu to, kdo nebyl, tápe). Je nezbytné všem tápajícím poskytnout pomocnou ruku. Nutno konstatovat, že to se ve značné míře děje a že hned několik členských organizací SKAV se na této činnosti podílí (viz Odkazy na konci dokumentu). V první řadě je třeba řešit situaci žáků, kteří nejsou dostatečně vybaveni použitelnými přístroji.
3. Vzniklé problémy zřetelně ukazují slabiny vysoké decentralizace vzdělávacího systému ČR, jemuž se díky absenci metodického vedení škol nedaří realizovat vhodné postupy směrem ke snižování nerovností a naplňování individuálních potřeb všech žáků.
4. Vzniklá situace názorně ukazuje, k jakému posunu v kompetencích pro život dochází, což je nutně třeba propojit s hlavními prioritami Strategie 2030+. Tato skutečnost má celou řadu dalších souvislostí (např. revize RVP, výuka informatiky, příprava učitelů, využívání širokého spektra zdrojů učení – jak digitálních technologií, tak osobních interakcí s komunitou, společenským životem, veřejným prostorem, přírodou apod.).
5. Za vzniklé situace mnoho organizací nabízí školství volně k dispozici své jinak komerční produkty. Je rozumné této nabídce využít, ale zároveň je vhodné důkladně zvážit, aby to, co začne škola používat, bylo dlouhodoběji udržitelné. Je dobré i v době krize, kdy je potřeba rychle jednat, myslet koncepčně.

Návrhy:

1. Koordinovat činnost učitelů v rámci školy tak, aby svými požadavky děti a rodiče nezahltili.
2. Nesnažit se za každou cenu naplnit všechny požadavky dané ŠVP (probrat veškeré učivo).
3. Existující nástroje online komunikace mezi učitelem, žáky a rodiči považovat za základ, na němž je třeba stavět online výuku a dále ho rozšiřovat.
4. Poskytovat pravidelně zpětnou vazbu, která nebude spočívat pouze ve známkování – telefonicky tam, kde jiný kontakt nefunguje (pravidelně být v kontaktu s každým žákem).
5. Vnímat online technologie jako nástroj pro podporu sebeřízení žáků, tj. umožnit žákům samostatně plánovat svůj proces učení na základě stanovených cílů a kritérií.
6. Využít technologie, aby podpořily všechny žáky a současně posilovaly tolik chybějící sociální interakci mezi žáky (umožnění vzájemné komunikace mezi žáky, práci v týmech, řešení projektů, budování atmosféry pro učení...).
7. Když komunikace nefunguje, zkusit oslovit neziskovou organizaci, sociální službu nebo jinou existující podporu.
8. Připravovat integraci kombinovaného (prezenční + online) vzdělávání do činnosti škol, podpořit revizi RVP pro informatiku a dokončit nesplněné požadavky Strategie digitálního vzdělávání z roku 2014 (včetně personálního vybavení škol a technické infrastruktury). Po ukončení krize nedopustit návrat do původního stavu.

Stávající situaci musíme chápat jako příležitost změnit mnoho věcí k lepšímu a posunout naše školství do moderní doby, v níž je většina lidských činností určitým způsobem podporována digitálními technologiemi. Zároveň je třeba nezapomínat, že nedílnou součástí učení jsou přímé sociální kontakty a přímé zkušenosti s okolním světem. Právě přechod na online výuku skokem by měl být podnětem, který mnoha lidem otevře oči a pochopí, že se cíle našeho vzdělávání proměňují. Je příležitostí, která by mohla ukázat žákům, jak důležité je celoživotní poznávání nových věcí včetně toho, že je to na nich samotných, zda se na tuto cestu vydají (viz 10. bod [Desatera](#)). Je šancí, která může mnohé učitele dovést k modifikaci svých zažitých postupů. Celou českou společnost nutí přehodnotit roli a schopnosti učitele.

A je impulsem ukazujícím smysl připravované Strategie 2030+.

Užitečné odkazy:

- [#NaDálku](#) – portál MŠMT
- [Podněty pro učitele a školy v nouzovém stavu s ohledem na sociálně znevýhodněné děti](#) – dokument Člověka v tísni
- [Výzva k pomoci v učení dětem, které doma nemají připojení na internet](#) – dokument ČOSIV
- [Webináře na podporu distanční výuky ve školách](#) – podpora projektu SYPO
- [Dokáže koronavirus zavést technologie do výuky skokem?](#) – článek B. Brdičky na Spomocníkovi
- [Jak na online vzdělávání](#) – webinář Metodického portálu RVP
- [Proměna cílů historického vzdělávání v čase nových médií](#) – kapitola J. Najberta a Hany Havlůvové z online publikace [Promýšlet dějepis v 21. století](#)

- [Magickí učitelé online](#) – webináře Komenského inštitutu slovensky
- [Tipy na domácí učení](#) – dokument vzdělávacího centra TEREZA
- [Vzdělávací programy Člověka v tísni zpřístupňují filmy výukové lekce a další materiály pro online výuku](#)
- Peter Gray: [Zavření škol kvůli koronaviru: vzdělávací příležitost](#) – článek Svobody učení
- [Děti jsou schopné řídit si své vzdělávání samy](#) – článek Jany Nováčkové na Aktuálně.cz
- [UcimeOnline.cz](#) – nabízí bezplatnou pomoc školám při přechodu a rozvoji online vzdělávání
- [Učit Online – Rozcestník pro online výuku](#) – rozcestník rozcestníků EDUin
- [Dokumentaristou z domova](#) – online projekt Paměti národa

Členské organizace SKAV podepsané pod tímto doporučením:

AISIS, Asociace malých inovativních škol, Asociace předškolní výchovy, Asociace svobody učení, z. s., Česká asociace science center, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, Člověk v tísni, Mezinárodní cena vévody z Edinburghu, JA Czech, Jules a Jim, JOB - spolek pro inovace, Jednota školských informatiků, Kritické myšlení, z. s., NaZemi, Otevřeno, z. s., SSEV Pavučina, Post Bellum, Step by step ČR, TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú., Učitelská platforma, Ústav pro studium totalitních režimů